

حوادث و سوانح در یک قدمی ما/ پیشگیری را حدی بگیریم ایران کشوری سانه خیز است و هرساله حوادث گوناگونی را تجربه می کند

به گفته کارشناسان وقوع پیاپی این گونه حوادث و سوانح، اهمیت اتخاذ تدابیر لازم قبل، هنگام و بعد از وقوع حادثه در مدیریت بلایای طبیعی را آشکار می سازد.

ایران کشوری **سانحه خیز** است و هرساله حوادث گوناگونی را تجربه می کند. به گفته کارشناسان وقوع پیاپی این گونه **حوادث و سوانح**، اهمیت اتخاذ تدابیر لازم قبل، هنگام و بعد از وقوع حادثه در **مدیریت بلایای طبیعی** را آشکار می سازد.

به گزارش خبرنگار اجتماعی ایرنا، **ارزیابی سانه** به صورت دقیق در زمینه های **بررسی اثرات سانه، نیازهای فوری سانه،** ابعاد لازم برای انجام عملیات اضطراری جهت حفظ زندگی بازماندگان و تهیه تسهیلات لازم برای بازتوانی آنان از ضروریات است.

در بین حوادث طبیعی، تنها در طول یک قرن گذشته بیش از یک هزار و 250 مورد **زمین لرزه مرگبار** در 75 کشور جهان رخ داده است. بیش از 80 درصد مرگ و میرهای حاصل از این **رویداد طبیعی** در 6 کشور جهان بوقوع پیوست و متأسفانه ایران با تلفاتی بالغ بر 120 هزار نفر و خساراتی افزون بر میلیاردها ریال در زمره این کشورها بوده است. پهنای بودن سرزمین ایران و ویژگی های خاص جغرافیایی، اقلیمی و زیست محیطی آن سبب شده که از 41 نوع حادثه طبیعی شناخته شده درجهان، 31 نوع آن در ایران امکان وقوع داشته باشد که سیل و زمین لرزه دراین میان بیشترین سهم را به خود اختصاص داده، به نحوی که هرازگاهی یکی از این دوسانه طبیعی بخشی ازکشور را تخریب کرده و خسارات زیادی وارد می سازد.

با توجه به تجربیات گروه های **امداد و نجات بین المللی**، یکی از نکاتی که پس از وقوع فجایع طبیعی به آن توجه ویژه ای شده است، ارزیابی سانه و همکاری کردن سازمان های امدادرسان با افراد و گروه های محلی در امر امدادرسانی شهرها است تا از این طریق بتوان سریع تر، امکانات و خدمات مورد نیاز مردم مناطق آسیب دیده را فراهم کرد.

این گونه حوادث و سوانح، اهمیت اتخاذ تدابیر لازم را قبل، هنگام و بعد از **وقوع حادثه** در مدیریت بلایای طبیعی نشان می دهد که با **برنامه ریزی و دستورالعمل های مقابله و ایجاد سامانه های مدیریت پیش بینی حوادث و سوانح** و راه اندازی **سیستم های هشدار زود هنگام** در حوادث احتمالی می تواند به کاهش قابل توجه تعداد قربانیان و مصدومان بیانجامد.

اما با توجه به اظهارات گروه های بین المللی امداد و نجات و هشدار **کمیت اضطراری فجایع طبیعی** (DEC) در مورد وقوع زلزله در شهرهای بزرگ جهان از جمله تهران، استانبول در ترکیه و کاتماندو در نپال، به نظر می رسد در زمان **وقوع حوادث و سوانح طبیعی، غیر طبیعی** و انسان ساخت در کشور، تعادل فیزیکی و هماهنگی بین سازمانی میان **سازمان های درگیر و دخیل در امر مدیریت بحران** و سانه وجود نداشته و یا اگر وجود داشته عملکرد آنها همواره با علامت سؤال مواجه بوده است.

مدیریت بحران و سانه یک مقوله فرابخشی است و تعامل بخش ها و سازمان های مختلف را می طلبد، اما در این بین جای ساختار و سیستم نظام مندی که تعامل بین این بخش ها را برقرارکند، در نظام مدیریت بحران و سانه کشورخالی است.

در اکثر کشورهای سانه خیز دنیا چنین ساختار و سیستمی را در برنامه های مدیریت بحران و سانه طراحی کرده اند که تعامل بین بخش ها و سازمان های مختلف درگیر با مدیریت سانه را در خصوص **تامین اطلاعات مورد نیاز** برای پاسخ به موقع برقرارمی کند.

به اعتقاد **کارشناسان مدیریت سوانح** در کشورهای پیشرفته و توسعه یافته، ارزیابی سانه به عنوان بخشی از مدیریت بحران در حوادث و سوانح به وقوع پیوسته تأثیرات مستقیمی در تصمیم گیری ها و برنامه ریزی های مناسب برای پوشش سریع و فوری عملیات های امداد و نجات و پاسخگویی حوادث و سوانح به وقوع پیوسته، داشته است.

بنابر تجربیات مدیران بحران حاضر در عملیات های گسترده و پیچیده امداد رسانی به آسیب دیدگان انواع حوادث و سوانح ، ارزیابی نیازها و منابع در همه سوانح مورد نیاز است و در طول همه مراحل معین پس از سانه، از امداد و نجات و بازتوانی و ساماندهی تا مرحله بلند مدت، بازسازی جریانی شناور دارد.

ارزیابی دقیق خسارات، تلفات و مجروحان پس از سانه برای برنامه ریزی و اجرای صحیح عملیات امداد و نجات، **باز توانی و بازسازی** ضروری است.

مدیریت سانه حاصل یک کار گروهی منسجم و هماهنگ است که خود، بدون حمایت و افزایش توانمندی افراد ساکن در **جوامع خطر خیز و آسیب پذیر** غیر ممکن است و وظیفه مهم مدیریت سانه، درک جامع و کامل از همه منابع و ظرفیت ها برای استفاده بهینه از آنهاست.

در این رهگذر، سیاستگذاری صحیح، تدوین برنامه های مناسب، وضع و اصلاح قوانین لازم، آموزش و پژوهش، مهمترین **عوامل پشتیبانی کننده مدیریت** سانه خواهد بود.

مدیریت و ارزیابی سانه در همه ابعاد آن باید با رویکرد اصلی به حل مشکلات برنامه ریزی شود، مقرون به صرفه و یکپارچه باشد و همه سازمان های دولتی، خصوصی و NGO در آن دخیل باشند.

یکی از مهمترین معضلات مدیریت و ارزیابی سانه در کشورهای آسیب پذیر و خطر خیز چون ایران، فعالیت غیر نهادینه و سازماندهی نشده آن است.

ارزیابی سانه از سوی گروه های امدادرسان باید همواره بر مسایلی چون شرایط موجود، موقعیت و محل، شکل و ماهیت سانه، احتمال بروز آن، شدت و وسعت خطر در نقاط آسیب پذیر در نواحی مختلف شهری و روستایی، اشراف و تسلط کافی و کامل داشته باشد.

امروزه عمده ترین نقاط ضعف مدیریت سانه وبالطبع مدیریت امداد و نجات کشور، عدم هماهنگی و همکاری سازمان ها، کمبود ضوابط و مقررات جامع و مانع و پراکندگی و ناکافی بودن قوانین و مقررات موجود، محدودیت منابع مالی، مشخص نبودن متولی اصلی در بسیاری از امور مربوط به مدیریت سانه و کمبود اطلاعات کافی و نقص در سیستم های اطلاعاتی موجود در حیطه مدیریت و ارزیابی سانه است.

در این میان **تعیین نیاز ها و اولویت ها** برای **نجات جان سانه دیدگان، تعیین منابع موجود** و قابل دسترس، فراهم کردن امکانات به منظور تسهیل توسعه و بهبود بلند مدت حائز اهمیت و ضروری به نظر می رسد.

طبق هشدار **کمیت اضطراری فجایع طبیعی** (DEC)، هم اکنون بیشترین نگرانی های سازمان های امدادرسان جهان در مورد وقوع زلزله در شهرهای بزرگ جهان از جمله تهران، استانبول در ترکیه و کاتماندو در نپال است.